

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Ústav etnologie, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova

Autor: Viktorie Hermanová

Název diplomové práce: Víc requiemů než křtů. Smrt a pohřbívání u českých krajanů v srbském Banátu.

Vedoucí práce: Lenka Jakoubková Budilová

Diplomová práce Viktorie Hermanové se zabývá pohřbíváním a vnímáním smrti u českých krajanů v srbském Banátu. Jejím cílem bylo odpovědět na otázku, zda se pohřbívání a vztah ke smrti u českých krajanů v srbském Banátu liší od toho, jak jsou tyto oblasti lidské existence vnímány v současné ČR. Tento cíl se práci podařilo velmi úspěšně naplnit.

Autorka si vymezuje výzkumné otázky a poměrně zevrubně představuje teoretickou bázi práce, již tvoří zejm. koncepty *ochočené smrti* P. Arièse, teorie *agency věcí* A. Gella a *deathscapes* vycházející z teorie A. Appaduraie. Co se týče použité metodologie, vychází z terénních výzkumů, které se realizovaly v rámci společných terénních výjezdů Ústavu etnologie do srbského Banátu v roce 2021 a 2022. Osobně mě těší, že autorka si v rámci takového kolektivního výzkumu našla své téma, které dokázala úspěšně zpracovat do podoby diplomové práce – ukazuje to totiž na potenciál kolektivních výzkumů. Téma smrti však zároveň pro autorku není tématem novým – věnovala se mu již v rámci své bakalářské práce (FF ZČU v Plzni), což je vidět na její dobré orientaci v problematice a sebejistém pohybu v rámci konceptuálního terénu něčeho, co bychom mohli nazvat antropologií smrti.

Viktorie Hermanová ve své práci čerpá jednak z analýzy hrobových nápisů z krajanských hrobů v obcích Bela Crkva, Češko Selo a Kruščica, a jednak ze zúčastněného pozorování a rozhovorů s krajany na téma smrti a pohřbívání. Metodologie a způsob analýzy dat jsou velmi dobře popsány, ať už jde o práci s náhrobními nápisy či analýzu dat z rozhovorů. Počet rozhovorů se může zdát nízký, ovšem vzhledem k tomu, že vždy jednalo o kolektivní rozhovory, jichž se účastnila širší rodina a že počet česky mluvících rodin v srbském Banátu je poměrně malý, dá se říci, že autorka obsáhla velkou část místní české menšiny (i díky využití dat jiných studentů z výzkumu).

Teoretická báze práce je velmi dobrá; teorie přitom autorce neslouží jen jako „výplň“ první části práce, ale jako skutečný nástroj pro analýzu terénních dat (zejm. koncepty *ochočené smrti* a *deathscapes*). Práce zároveň přináší také řadu zajímavých zjištění na rovině etnografie. Formálně má práce velmi dobrou úroveň. Jazyková úroveň je vysoká, autorka umí pracovat s odbornou literaturou, odkazy dodržují jednotnou formu a zavedený úzus. Práce je pěkně doplněna řadou fotografií, plánek, ale také autorčiných kreseb vesnické architektury.

Pokud bych měla poukázat na nějaká slabá místa autorčiny práce, nelze si nevšimnout, že komparativní perspektiva nahlízející českou menšinu v Banátu v kontextu srbské menšiny je v práci upozaděna. Implicitním (někdy i explicitním) komparativním rámcem pro analýzu je vnímání smrti u Čechů v ČR (které je spíše, než na vlastním výzkumu, založeno na odborné literatuře). Pro další rozvinutí, případně publikování práce by si tato linka ještě zasloužila doplnit. Je však třeba říci, že autorka si je této slabiny vědoma a v práci ji komentuje.

Celkově lze říci, že diplomová práce Viktorie Hermanové je badatelsky zralým textem, v němž autorka ukázala, že se dobře pohybuje v oblasti antropologické teorie, kterou však zároveň dokáže výborně aplikovat na data z vlastního terénního výzkumu a spojit v zajímavou, podnětnou a navrch ještě velmi čtivou práci. V oblasti studia krajanských komunit se přitom jedná o téma, kterému dosud nebyla věnována výraznější pozornost (mimo lingvistické analýzy náhrobních kamenů), proto by práce v nějaké formě určitě měla být publikována.

Text Viktorie Hermanové tak nejen, že splňuje všechny nároky kladené na diplomovou práci, ale nepochybně představuje práci nadstandardní. Doporučuji ji tedy k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm **výborně**.

V Jerevanu, 20. 5. 2023

Lenka Jakoubková Budilová